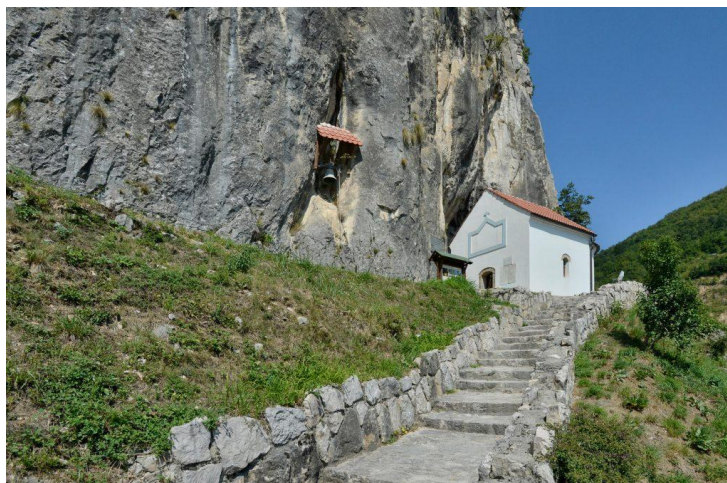

ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА ОПШТИНЕ ИВАЊИЦА

ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ ГОДИШЊЕГ ПРОГРАМА ЗА 2025 ГОДИНУ

**Туристичка организација општине Ивањица
Милинка Кушића 47, 32250 Ивањица
+381 32 665085 ,
office@ivatourism.org
матични број: 17367633, ПИБ: 101062047
Ивањица, фебруар 2026. године**

С А Д Р Ж А Ј:

1. УВОД.....	3
2. АКТИВНОСТИ У 2024. ГОДИНИ	5
2.1. Штампане публикација.....	9
2.2 Медијске активности.....	10
2.3 Наплата водичких услуга у Хаџи Продановој пећини.....	10
2.3.1. Посета и приход од водичких услуга у Хаџи Продановој пећини	10
ЗАКЉУЧАК	11

1. УВОД

Заштићено природно добро Хаџи Проданова пећина је први пут стављена под заштиту Решењем број 633-4/74-02 Скупштине општине Ивањица од 23. маја 1974. године и Одељења за опште послове и друштвене службе, а на предлог Републичког завода за заштиту природе.

Скупштина општине Ивањица је на основу члана 43. став 3. Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС“ број 66/91 83/92, 53/91, 48/94, 53/95) члана 129. став 1. Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС“ број 135/04) и Статута општине Ивањица („Општински службени гласник“ број 9/02, 10/04 и 28/04) на седници одржаној 2006. године доноси Одлуку о заштити споменика природе „Хаџи Проданова пећина“.

Скупштина општине Ивањица на седници одржаној дана 25. јула 2013. године, на основу члана 43. став 3. Закона о заштити животне средине (Службени гласник РС број 66/91, 83/92, 53/93, 48/94, 53/95) и члана 31. и 41. Закона о заштити природе (Службени гласник РС број 36/09, 88/2010 и 91/2010-исправка) и члана 39. Статута општине Ивањица, (Службени гласник РС број 79/08 и Службени лист општине Ивањица број 7/2012 и 9/2012) донела је Одлуку (Одлука Скупштине општине Ивањица број 501-50/2013-01) о проглашењу заштите споменика природе „Хаџи – Проданова пећина“.

Површина простора који се ставља под заштиту износи 7 хектара, 12 ари и 47 квадратних метара и обухвата катастарске парцеле број: 1,3/део,4/део,9/део и 60/2/део на територији КО Шуме и 3929/1, 3929/2, 3930/1, 33930/2, 3931, 4045, 4057, 4058 и 4059 на територији КО Лиса. Укупно 14 катастарских парцела, све на територији општине Ивањица. Границе природног добра дефинисане су на Катастарској скици Споменика природе „Хаџи-Проданова пећина“. На заштићеној површини Споменика природе „Хаџи Проданове пећине“ успоставља се режим заштите II (Другог) степена. Одлука је објављена у Службеном листу општине Ивањица број 10/2013 од 29. јула 2013. године .

Завод за заштиту споменика културе из Краљева је доставило обавештење о извршеном евидентирању добра под претходном заштитом (број 808/2 од 28.06.2023. године). Завод за заштиту споменика културе из Краљева је 27.06.2023. године извршило евидентирање добра Хаџи Проданова пећина са црквом у Рашчићима на катастарским парцелама број 1, 4/1,9/1, 68/3,69/1 , 3037 све КО шуме, 3929/1, 3929/2, 4045, 4057, 5994 све КО Лиса као добро које ужива претходну заштиту, ради предлагања предметне непокретности за напокретно културно добро – знаменито место.

Хаџи-Проданова пећина је добила име по Карађорђевој војводи који је у пећину склањао збегове. Налази се у долини Рашћанске реке,(па је због тога зову и „Рашћанска пећина“- ранији назив „Шљепаја“), удаљена 7. километара од Ивањице на путу за Гучу на надморској висини око 600 метара. Испитана дужина пећине је око 400 метара и састоји се од два спрата. Доњи спрат поред главног има и два споредна канала. Улазни

део пећине је ширине око 3 метра и завршава се сужењем иза кога се налазе простране дворане које су дугачке око 50 метара и широке око 15 метара. Десна страна ове дворане покривена је бигреним саливом и серијом плитких базенчића. У централном делу дворане налазе се дебели сталактити и сталагнити, а на странама моћни саливи као окамењени водопади. Дворана се завршава са два мања продора-процепа. Горњи спрат почиње из дворане главног канала и испуњен је разнобојним и разноврсним накитом.

У Хаџи-Продановој пећини је, екипа студената на челу са професором Биолошког факултета Београдског универзитета др Божићем, пронашла 25 нових врста пећинских животиња (инсеката), које у свету, или нису познате или су ретке.

На иницијативу СО- Ивањица и Туристичке организације општине Ивањица приступило се уређењу пећине.

У периоду између 9 и 30 јуна 2003 године у организацији Завода за заштиту споменика културе из Краљева, а чије трошкове је сносила СО Ивањица, су спроведена заштитна археолошка ископавања у пећини. Истраживања су реализована у сарадњи Филозофског факултета (др Душан Михаиловић, доцент на Одељењу за археологију) и Народног музеја у Београду, а у њима су учествовали и стручњаци Географског факултета у Београду, Историјског института у Београду као и студенти археологије из Београда.

Приликом ископавања у површинском слоју и рецентном укопу на самом улазу у пећину нађени су фрагменти керамике из старијег гвозденог доба (Басараби комплекс), затим у геолошком слоју 2. костатовани су окресани камени артефакти који припадају граветијенском или епиграветијенском технокомплексу и припадају времену 20. или 10. миленијума пре н.е.(млађи хоризонт), у геолошком слоју 5, испитаном на површини од свега 2 м, откривени су налази средњег палеолита и није млађи од 40. миленијума пре н.е.(старији хоризонт), као и велика количина костију плеистоценских животиња.

Сви налази су веома значајни јер припадају периодима који у нашој земљи нису довољно истражени, тј. ради се о налазима који су типични за периоде и културе којима припадају (мустеријен, граветијен/епиграветијен).

Налази од кристала кварца нису карактеристични, како за средњи тако и за рани горњи палеолит па би Хаџи-Проданова пећина могла да представља једно од најстаријих налазишта у свету на коме се јављају артефакти од овог материјала.

У другој половини јула и почетком августа 2004. године су настављена истраживања (ископавања) од стране исте екипе чији рад је финансирало Министарство културе Р. Србије и пронађено је око шездесетак предмета старих од 40 до 45 хиљада година п.н.е. У питању су остаци материјалне културе неандерталаца. Већина пронађених алатки је направљена од кварца. Пронађени су кристали кварца што је

реткост у Европи, као и алатку од горског кристала која је сведочанство о духовном животу неандерталаца тј. о њиховом осећају за лепо.

Пећина је била привремено станиште ловаца-неандерталаца и пећинског медведа чија су лобања и бројне кости и зуби пронађени у пећини.

Хаџи-Проданова пећина улази у малобројна вишеслојна палеолитска налазишта на централном Балкану и пружа велики потенцијал за будућа истраживања. Хаџи-Проданова пећина представља комбинацију важног туристичког, спелеолошког и археолошког објекта.

2. АКТИВНОСТИ У 2025. ГОДИНИ

Као управљач заштићеног природног добра, Споменика природе “Хаџи Проданове пећине” у складу са расположивим средствима, Туристичка организација је предузела низ активности.

Туристичка организација Ивањица је управљач Хаџи Проданове пећине шест година и послови везани за њено уређење и функционисање постали су већ пракса коју Туристичка организација спроводи.

У претходној години Туристичка организација општине Ивањица је ангажовала једног радника уговором о делу за целу календарски годину, који је обављао водичке услуге, који се старао о одржавању и чишћењу пешачке стазе, ограде у пећини, чишћењу натписа у пећини, одржавању простора сивенирнице и платоа испред пећине, поред тога редовно и уредно водио евиденцију о броју посета у пећини, наплати водичких услуга и продаји сувенира поред тога водио је рачуна о било каквим евентуалним променама у пећини.

Радно време је од уторка до петка од 10:00 часова до 14:00 часова, а викендом од 10:00 часова до 15:00 часова.

У претходној години је спроведено редовно чишћење и одржавање стаза и унутрашњости пећине, рађено је текуће одржавање постојеће расвете где је мењана неисправна расвета и постављена нова. Замењена је неисправна расвета за нову на информативним таблама. Редовно се одржавала и чистила ограда, пешачка стаза као и натписи у пећини и на информативним таблама.

Плато око пећине и сувенирнице је у току 2025 године један пут опран цистерном, где је уклоњена прашина и нечистоће са платоа, како би спремно дочекали предстојећу сезону.

Вршено је константно уклањање отпада који посетиоци пећине остављају, и одлаган је на место предвиђено за то.

Растиње и травната површина око Хаџи Проданове пећине се редовно коси, уклања се коровито растиње око објекта сувенирнице, али и око платоа испред пећине, као и са степеница које воде до уласка у пећину.

Вршено је праћење стања животне средине у заштићеном подручју у сарадњи са надлежним органом општине Ивањица.

У 2025. години имали смо посете представника Завода за заштиту споменика културе из Краљева, као и посете запослених у Заводу за заштиту природе Србије који су поред информативне посете са стручне стране погледали стање Хаџи Проданове пећине и цркве код Хаџи Проданове пећине, као и посете из Министарства за заштиту природе Србије.

3. Одлука о привременом затварању Хаџи Проданове пећине

Директор Установе Туристичке организације општине Ивањице је донео Одлуку број 33-15-04/25 од 15.04.2025. године. И то:

На основу извршених теренских обилазака стручног тима испред Завода за заштиту природе Србије (*Обавештење број 025-1169/3 од 15.04.2025. године*) и Завода за заштиту споменика културе из Краљева (*Извештај број 415/2 од 14.04.2025. године*) који су на терен изашли по поднетој пријави Удружења Хаџи Продан из Ивањице које заступа Саша Савићевић, директор Установе Туристичке организације општине Ивањице доноси

О Д Л У К У

Хаџи Проданова пећина у месту Рашчићи ће превентивно привремено бити затворена за посетиоце док се не заврше сва потребна испитивања стабилности стенских маса у зони уласка у Хаџи Проданову пећину као и у његовој непосредној околини.

Током извештајног периода, Туристичка организација Ивањице суочила се са бројним проблемима у вези са функционисањем туристичког локалитета – споменика природе Хаџи Проданова пећина. Један од кључних проблема произашао је услед учесталих пријава надлежним институцијама и инспекцијским органима у вези са радом каменолома у непосредној близини пећине, које су подношене од стране Саше Савићевића, испред удружења за заштиту Хаџи Проданове пећине.

Иако је у више наврата утврђено да су поједине пријаве биле неосноване и да није доказан негативан утицај каменолома на функционисање и безбедност пећине, током периода појавила се још једна пријава у којој се наводи да рад каменолома угрожава Хаџи Проданову пећину.

Наведена пријава била је заснована на тумачењима и ставовима који нису поткрепљени стручним налазима, већ су се позивали на опште околности и актуелна дешавања у другим срединама, укључујући и случај несреће са надстрешницом у Новом Саду.

Као последица оваквих пријава и позивања на принцип предострожности, Туристичка организација Ивањице је примила дописе од надлежног министарства и Завода за заштиту природе Србије са препоруком да се Хаџи Проданова пећина привремено затвори за посетиоце, до даљег разјашњења навода и испуњења додатних услова.

Привремено затварање пећине имало је изузетно негативне последице по туристичку понуду општине Ивањица. С обзиром на то да је Хаџи Проданова пећина један од најзначајнијих и најпосећенијих туристичких локалитета, њено затварање на самом почетку туристичке сезоне довело је до значајног смањења броја посетилаца, отказивања организованих посета и нанело је озбиљну штету туристичком имиџу Ивањице.

Додатно, поступак поновног отварања оваквог заштићеног природног добра подразумева сложену, дуготрајну и захтевну процедуру, што је створило додатно оптерећење за рад Туристичке организације Ивањице и успорило реализацију планираних активности.

Сматрам да су последице настале услед наведених пријава несразмерне реалном стању на терену и да су значајно утицале на укупан туристички развој општине у извештајном периоду.

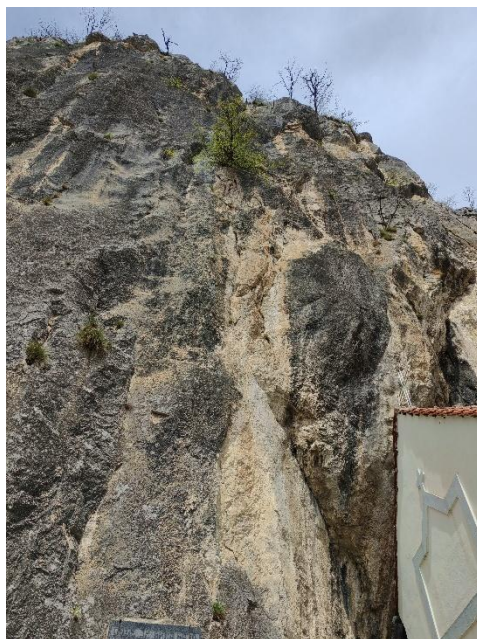
3.1. Кавање стене изнад улаза у Хаџи Проданову пећину

У циљу стварања безбедних услова за отварање Хаџи Проданове пећине за посетиоце, дана **13.09.2025. године** извршени су радови на кавању и уклањању потенцијално нестабилних стенских блокова и жбунасте биљке – дрвета изнад улаза у Хаџи Проданову пећину, у месту Рашчићи. Радови су изведени на вертикалном стенском одсеку који се налази између звона (звоника) и цркве, непосредно изнад самог улаза у пећину.

Током радова уклоњена је жбунаста биљка – дрво употребом моторне тестере, као и један стенски блок који се налазио испод стабла и који је представљао потенцијалну опасност од одроњавања и пада на улаз у пећину. Иако је наведени стенски блок био компактне структуре, био је у слабом споју са основном стенском масом, те је успешно уклоњен безбедним поступком.

Други стенски блок, призматичног и неправилног облика, који је видљиво одвојен од стенске масе са три стране, није било могуће уклонити. Иако на први поглед делује нестабилно, утврђено је да је наведени блок снажно усађен у стену управо на страни окренутој ка улазу у пећину, те као такав показује висок степен стабилности и јаку спрегу са основном стенском масом.

Међутим, услед присуства пукотина у којима долази до задржавања воде, као и могућности смрзавања током зимског периода, постоји потенцијални ризик да у будућности дође до слабења везе стенског блока са подлогом и његовог евентуалног померања.

Закључено је да наведени стенски блок није тренутно склон паду, али је препоручено његово даље праћење кроз редован мониторинг и мерења, које би спроводиле надлежне институције или стручна лица из области геотехнике, инжењерске геологије или сродних струка, у циљу процене стабилности, управљања ризиком и благовремене санације уколико се за то укаже потреба.

4. Штампање публикација

Штампана је и новија публикација у виду лепезе где је истакнут и туристички локалитет Хаџи Проданова пећина.

У 2025. години нисмо радили репринт улазница и фалјера о пећини јер смо имали одштампане материјале из претходног периода, а и због ситуације која је настала око затварања пећине.

5. Медијске активности

Рад и функционисање Хаџи Проданове пећине се реализује кроз програмске активности и пројекте, из сопствених средстава.

У оквиру плана промотивних активности управљач је вршио промоцију заштићеног природног добра, на Сајмовима туризма у Београду, Сајму туризма у Новом Саду, Нишу и у Бања Луци, као и на посебним промоцијама по земљи и иностранству. Промоције су рађене на друштвеним мрежама којима управља Туристичка организација општине Ивањице, интернет сајту Туристичке организације Ивањице www.ivatourism.org и у оквиру штампаних и дигиталних медија.

6. Наплата водичких услуга у Хаџи Продановој пећини

У 2023. години на предлог директора Установе, Управног одбора Туристичке организације општине Ивањице донело је одлуку број 41-22-06/23 од 22.06.2023. године на трећој седници Управног одбора да се започне са наплатом водичких услуга у Хаџи Продановој пећини што је подржало и општинско Веће Општине Ивањице и дало сагласност да се после промотивног периода од четири године где су улаз и водичке услуге у Хаџи Продановој пећини биле бесплатне започне са наплатом водичких услуга на туристичком локалитету Хаџи Проданова пећина и то у износима:

- Деца узраста до 7 година не плаћају услуге водича у пећини,
- Деца школског узраста основних и средњих школа плаћају услуге водича у пећини 100,00 динара по особи,
- Одрасли плаћају услуге водича у пећини у износу од 300,00 динара по особи.

6.1. Посета и приход од водичких услуга у Хаџи Продановој пећини

Туристичке активности:

- **Обилазак пећине:** Посетиоци могу обићи пећину и уживати у њеним природним лепотама, као што су сталактити, сталагмити и подземне воде. Водичи ће објаснити не само геолошке карактеристике пећине, већ и историјске чињенице везане за Хаџи Продана.
- **Пешачење и планинарење:** Око пећине постоје бројне планинарске стазе које воде кроз пределе непокренуте природе, савршене за љубитеље пешачења и авантуристичког туризма.
- **Едукативни туризам:** За школске групе и све заинтересоване за историјски контекст, могу се организовати тематски обиласци уз посебне едукативне програме.

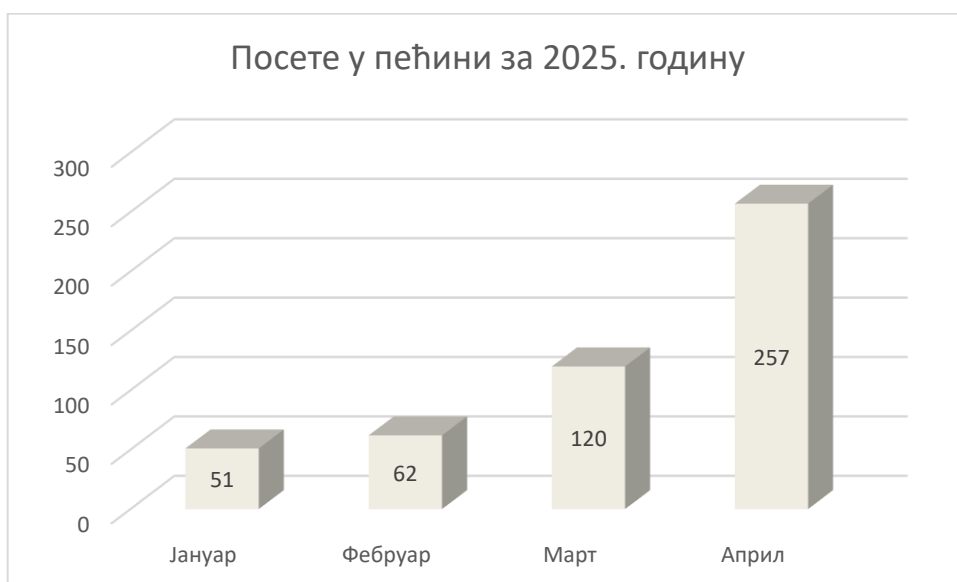
Остварени приход од водичких услуга у Хаџи Проданову пећину за период од 01.01.2025. године до 15.04.2025. године је **107.010,00 динара (Словима: сто седам хиљада десет динара 00/100)**.

Хаџи Проданова пећина је 15.04.2025. године затворена Одлуком број 33-15-04/25. Пећина је превентивно привремено затворена за посетиоце док се не заврше сва потребна испитивања стабилности стенских маса у зони улаза и његовој непосредној околини.

Пећина је у овом случају била колатерална штета у сукобу Саше Савићевића, који је преко удружења за заштиту Хаџи Проданове пећине упутио пријаву због рада оближњег каменолома и експлоатације камена.

Посећеност и интересовање за Хаџи Проданову пећину у 2025. години било је велико, укупан број посета до затварања пећине било је укупно 490 особа, од чега је број посета **одраслих особа 213, број посета одрасле, школске и предшколске деце је 250, број посета одраслих страних држављана 15 и број деце страних држављана 12.**

Месец	Број одраслих	Број деце	Укупно	Процент (%)
Јануар	26	25	51	10,41%
Фебруар	37	25	62	12,65%
Март	75	45	120	24,49%
Април	75	182	257	52,45%
Укупно	213	277	490	100%

Посета Хаџи Продановој пећини у 2025. години за кратак период од почетка године до затварања пећине указује на значајно интересовање, како домаћих, тако и страних посетилаца. Укупно 490 особа су посетиле пећину, од чега највећи део чине

домаћа деца (школска и предшколска), што указује на висок образовни и туристички значај пећине. Одрасли посетиоци, укључујући стране држављане, такође су показали интересовање, али у мањем броју у односу на децу.

У Ивањици,
Дана 09.02.2026. године

Туристичка организација
општине Ивањица

Директор Јанко Грбић